

trestný čin krádeže vloupáním: teorie a výzkum v zahraničí

PhDr.V. A. POLIŠENSKÁ, PhD., MSc., Psychologický ústav AV ČR

Studie s podporou grantu 406/07/0261 Grantové Agentury ČR “Zkušenost pachatele a její vliv na chování a prevenci”

Úvod

Tento článek se zaměřuje na výzkum trestného činu krádeže vloupáním. Přestože v zahraničí je trestný čin krádeže vloupáním jedním z nejstudovanějších trestných činů, v českém prostředí tomu tak není. Cílem tohoto článku je tedy shrnout dosavadní zahraniční výzkum týkající se vloupání a představit jej českému výzkumnému prostředí.

Vloupání není v českém právním systému definován jako trestný čin. Avšak Trestní zákoník s tímto pojmem operuje, v rámci vniknutí do nějakého prostoru (§ 89, Obecná ustanovení). Výslovně se pak o vloupání pojednává ve vztahu k trestnému činu krádeže.

Oproti tomu, anglo-americký systém Common law definuje vloupání jako nedovolený vstup na cizí majetek za účelem spáchání trestného činu. Různé jurisdikce dále tuto definici upravují dalšími zákonnými prohlášeními.

Pro bližší porozumění krádeže vloupáním nejprve představíme různé teorie vloupání, které se zaměřují na různé druhy tohoto trestného činu. Dále se budeme věnovat chování pachatelů vloupání, zejména jejich strategiím a dalším aspektům ovlivňujícím rozhodování pachatelů konat tento druh trestné činnosti. Tento článek se však nebude věnovat takovým tématům, které jsou obvykle asociovány s vloupáním, jako jsou oběti vloupání, dopad vloupání na oběti či prevence vloupání. Na tato témata doporučuji souhrnnou publikaci Mawbyho (2001), který se těmito tématům věnuje. Velmi detailní a souhrnná kapitola týkající se vloupání vyšla také ve čtrnáctém svazku Crime and Justice (Shover, 1991) a na tuto kapitolu dále navazuje nejnovější souhrnná práce Bernasca (2009), která vyšla v Oxford Handbook on Crime and Public Policy.

Trestný čin krádeže

V českém prostředí je trestný čin krádeže vloupáním popsán v kapitolách různých kriminalistických publikacích (např. Musil a kol., 2004, Strauss a kol., 2008). Kapitoly

v těchto publikacích se zejména věnují kriminalistickým charakteristikám krádeží, popisu typických stop a typických vyšetřovacích situací, zvláštnostem předmětu vyšetřování, popisu vyšetřovacích a pátracích úkonů.

V zahraničí se zpočátku teoretické studie soustřeďovaly pouze na dělení pachatelů vloupání na základě charakteristik vykradených objektů. Příkladem takového dělení je Scarrova koncepce pachatelů residenčních a neresidenčních (Dunn, 1980). V osmdesátých letech se výzkum zaměřoval zejména na různé charakteristiky pachatelů vloupání. V českém prostředí se Dolní (1980) zaměřil na různé formy přípravy:

- typování a vytváření plánu postupu v trestné činnosti
- opatřování nástrojů a prostředků a rozdělení úloh
- zajišťování odbytu odcizených věcí

Zatímco v zahraničí Maguire a Bennet (1982) identifikovali tři druhy pachatelů vloupání:

- Pachatelé vysokého stupně, kteří tvoří malou síť opatrných a zaangažovaných pachatelů, vysoce organizovaných a sociálně výlučných.
- Pachatelé prostředního stupně, což je největší kategorie pachatelů, kteří jsou zkušení, ale ne tak dobře sociálně organizovaní.
- Pachatelé nízkého stupně, tedy jedinci, kteří nerozlišují mezi svým sociálním a organizačním životem a zaměřují se na drobnou trestnou činnost.

Bennet a Wright (1984) ve svém výzkumu zjistili, že většina pachatelů vloupání se nejprve rozhodne, zda trestný čin opravdu vykoná, zatímco pouze malá část pachatelů (7% ze 117 pachatelů vloupání v jejich vzorku) může být nazývána pachateli využívajícími příležitosti.

Sami tedy rozdělují pachatele na „plánující“, kteří vloupání určitou dobu plánují, „příležitostné“, kteří jsou spontánní při vloupání, a „vyhledávající“, kteří vyhledávají vhodné cíle.

Na jejich výzkum navázala Barker (1999), která studovala jednotlivé možnosti pachatelů, týkající se trestné činnosti vloupání. Ve svém výzkumu definovala pachatele „profesionální“, kteří si vybírají své cíle na základě hodnoty kradených věcí a minimalizují možnosti, že budou chyceni policií. Na druhou stranu zde jsou pachatelé „příležitostní“.

Výzkum trestného činu krádeže vloupáním v České republice

V 70 a 80. letech se také prováděl výzkum krádeží vloupáním v českém prostředí. Stanislav Dolní (1972) se zaměřil na podíl mládeže na objasněných krádežích vloupáním. Ve

své práci zkoumal 50 pachatelů a věnoval se takovým ukazatelům krádeže vloupání jako jsou druh krádeže, doba, chování pachatele, charakteristika stop apod. Zajímavé je, že Dolní také dělal pohovory s pachateli zejména na téma přípravy, chování na místě činu a po spáchání činu.

V českém prostředí je zejména důležitý článek Dolního z roku 1974, který shrnuje dosavadní poznatky a věnuje se metodám získávání informací o krádežích vloupáním a jednotlivým znakům způsobu spáchání krádeží vloupání. Zde se zejména zaměřuje na přípravu pachatele, plánování trestné činnosti, používání nástrojů, doba spáchání krádeže, technika a počet pachatelů.

Jan Musil (1980, 1982, 1983) se zaměřil na způsob spáchání krádeží vloupáním a na vliv předchozí kriminální zkušenosti. Na vzorku 234 pachatelů zkoumal nejen vliv zkušenosti ale také způsob páchaní, charakter známosti mezi pachateli, volbu objektu atd.

Chování pachatelů

Obecně je pachatel vloupání definován jako člověk, který uvažuje racionálně, který si své cíle vybírá a vloupání plánuje. Zároveň je tento člověk omezován zdroji, jež má pro vykonání daného trestného činu k dispozici (jako například informace, čas, mobilita) (Bernasco & Luykx, 2003). Racionální rozhodnutí spáchat trestný čin je také ovlivněno tím, že pachatelé mají různě odlišné a více či méně systematické strategie, na základě kterých hodnotí objekty vhodné pro vloupání (Taylor & Nee, 1988).

Strategie, které utvářejí proces rozhodování, napomáhají rozhodnutí, zda trestný čin spáchat, či ne. Tyto strategie obsahují mnoho možných scénářů, ze kterých si pachatel vybírá na základě zkušeností či dané situace. Proces rozhodování je dále ovlivněn upřednostňováním jedné strategie nad ostatními a následně je ukončen výběrem jedné z možností (Golledge & Stimson, 1997). Polišenská (2004) se ve svém výzkumu věnovala strategiím pachatelů a rozdělila je na strategie *plánované a spontánní*.

Plánovaná strategie je definována detailním a pečlivým plánováním, soustředěním sil na jeden cíl a provedením daného činu co nejrychleji (Lanir, 1993). Pachatel má zdroje k trestné činnosti jako například mobilní telefon, auto a informace týkající se cíle. Pachatel většinou vstoupí do objektu přední stranou (dveře, okna), protože zná rozmístění místností a chce limitovat čas strávený v daném objektu. Dále pachatel vykoná danou trestnou činnost a nic jiného (Polišenská, 2004).

Spontánní strategie je definována schopností adaptovat se na danou situaci a být flexibilní, což znamená být spontánní v rozhodování, jaký další krok podniknout, aby daná akce byla úspěšná. V tomto případě je důležité, že pachatel zná danou oblast, zná slabé stránky této oblasti a dokáže je využít ke spáchání daného trestného činu. Pachatel má omezený přístup ke zdrojům a většinou jedná na základě spontánního impulsu. Většinou se věnuje trestné činnosti v noci a do objektů vstupuje zadní částí, aby na sebe zbytečně neupozornil (Polišenská, 2004).

Různé aspekty trestného činu krádeže vloupáním

Průzkum provedený Crime and Criminal Justice Unit of the Home Office ve Velké Británii (Budd, 1999) zjistil, že 30% residenčních vloupání bylo spácháno o víkendu a v noci (23%) nebo večer (32%), zatímco denní vloupání proběhlo spíše odpoledne než ráno. U 48% případů byl vstup pachatelů do objektu ze zadní části a ve 44% byl vstup do objektu z přední části. Nejčastější způsob vstupu byl dveřmi (70%), kdy většina pachatelů vylomila zámek (37%). Také ve 22% případů si pachatel otevřel dveře či okno. Nejčastěji ukradené věci byly peníze (41% případů), šperky a elektronika (video a stereo). Podobných studií procentuálně popisujících trestnou činnost vloupání a jeho různé aspekty byla provedena celá řada v různých zemích a kontextech. Například v Holandsku (Bernasco a Nieuwbeerta, 2005), Irsku (Taylor a Nee, 1988) a Velké Británii (Tseloni a kol., 2002).

Existují různé aspekty krádeže vloupáním, které ovlivňují rozhodovací proces během trestného činu dle toho, jak pachatel hodnotí danou situaci:

Peníze

Výzkumníci potvrdili, že pachatelé jsou z velké části motivováni materiálním ziskem. V roce 1968 Becker definoval racionální přístup k majetkové trestné činnosti, ve kterém tvrdí, že pachatel hodnotí náklady a výhody nejen při výběru kriminálního životního stylu, ale také zda podniknout daný trestný čin. Becker tvrdí, že tyto výhody mohou být jak peněžní, tak psychologické.

Nee a Taylor (1988) zjistili, že u 72% pachatelů je potřeba peněz nejdůležitějším faktorem, když se rozhodují, zda trestnou činnost spáchají, či ne. Následně pachatel hodnotí, zda je daná oblast dostatečně atraktivní z hlediska hodnoty majetku a příležitostí, které nabízí (Repetto, 1974; Maguire & Bennett, 1982; Bennett & Wright, 1984; Rengert & Wasilchick, 1985; Nee and Taylor, 1988; Bernasco & Luykx, 2003).

Hodnocení prostředí

Výběr specifického cíle z několika možností je rozhodnutí, které závisí na mnoha faktorech, jako jsou charakteristika pachatele, vhodnost místa pro provedení trestného činu, okamžitá situace, předchozí zkušenosti pachatele s danou trestnou činností či s prostředím (Brantingham & Brantingham, 1993). Konečný výběr je tedy omezený a dokazuje určitý stupeň preferencí ze strany jedince (Golledge & Stimson, 1997).

Nejprve je důležité ohodnotit daný cíl za vhodný. Dále pachatel hodnotí, zda je daný cíl hlídaný a jak bezpečný je pro vstup. Celkově objekt, který má jednoduchý přístup, je pachateli hodnocen pozitivně (Bernasco & Luykx, 2003). Newman (1972) tvrdí, že místa, kterým chybí obranný prostor (defensible space), jsou velmi náchylná k trestné činnosti. Tento obranný prostor (defensible space) je vytvořen sociální kontrolou lidí, kteří v dané oblasti bydlí. Residenční prostředí je vytvořeno takovým způsobem, že umožňuje obyvatelům hlídat danou oblast a být za ni zodpovědnými, tedy ji bránit. Oblasti, kterým tento obranný prostor či jeho reálné nebo symbolické hranice chybí, jsou náchylné k trestné činnosti, například sídliště či dlouhé tmavé chodby.

Taylor a Nee (1988) zjistili, že pachatelé hodnotí daný cíl na základě tří dimenzí. První je výraznost cíle (tedy zda se jim daný objekt zalíbí, či zda je něčím zaujme), druhá dimenze je výraznost různých dalších znaků jako je místo, bohatství, obydlí a bezpečnost. Třetí dimenze jsou typické cesty, kterými pachatel objekt obhlídí, než vnikne dovnitř.

Následně Brown s Bentleyem (1993) a Bernasco s Nieuwbeertou (2005) prokázali, že šance, zda daná oblast bude vybrána pro vloupání, je ovlivněna předpokládaným nedostatkem ochrany, fyzické přístupnosti, počtem potencionálních cílů a blízkostí k domovu pachatele. Nedostatek ochrany a bohatství mají silný pozitivní vliv na počet vloupání v dané oblasti (Bernasco & Luykx, 2003; Brown & Altman, 1981).

Bennet a Wright (1984) zjišťovali koncepty, které jsou pro pachatele vloupání nejdůležitější, když hodnotí rizika týkající se nadcházejícího vloupání, například možnost se skrýt, blízkost sousedů, známky, že je někdo uvnitř, a možnosti úniku. Ukázalo se, že nejdůležitější jsou pro pachatele aspekty, které spíše odrazují od trestného činu, jako jsou například alarmy, kolemjdoucí, zámky a psi. Obdobně Hakim a kol. (2001) zjistili, že objekt má větší šance být vykraden, pokud působí luxusně, stojí na konci ulice, je blízko hlavní silnice, je blízko lesa či hřiště, nemá alarm a obvykle před ním neparkuje auto.

Blízkost domova

Když si pachatel vybírá oblast k trestné činnosti, je si také vědom, jak blízko je tato oblast k místu jeho bydliště. Mnoho výzkumníků věří, že pachatelé vloupání preferují známé prostředí a že se věnují trestné činnosti v blízkosti svých domovů (Baldwin & Bottoms, 1976,

Brown & Altman, 1981; Taylor, 1988, Barker, 1999; Ham-Rowbottom, et al. 1999, Wiles & Costello, 2000; Ratcliffe, 2003; Bernasco & Luykx, 2003). V českém prostředí se tomuto tématu ve svém výzkumu věnoval Musil (1980), který zjišťoval použité dopravní prostředky, vztah pachatele k lokalitě místa činu, vztah pachatele k objektu apod. Zajímavé je, že 41,3% pachatelů bydlelo v dané lokalitě či v sousedství ale 34,9% pachatelů nemělo k lokalitě bližší vztah.

Avšak Ratcliffe (2001) také dokázal, že pachatelé nejsou omezováni hranicemi čtvrtí či hranicemi mezi městskými částmi, následně neexistuje důkaz, který by dokázal, že pachatelé preferují vlastní čtvrť před jinou. Podobně Brantingham a Brantingham (1975) zjistili, že interní části residenčních oblastí mají mnohem nižší počet vloupání než okrajové části, které jsou známé lidem z více oblastí. Majetková trestná činnost se také často vyskytuje poblíž míst s vysokou aktivitou (např. centra měst) a také podél cest mezi dvěma centry oblastí. Proto mnoho majetkové trestné činnosti se stane na hlavní silnici či v její blízkosti (Brantingham & Brantingham, 1993).

Výzkum potvrdil, že delší vzdálenosti za cílem ujedou pachatelé, kteří jsou starší, když mají šanci získat více peněz (Repetto, 1974; Baldwin & Bottoms, 1976; Nichols, 1980; Gabor & Gottheil, 1984; Van Koppen & Jansen, 1998; Snook, 2004), nebo pachatelé, kteří mají již dřívější záznam v rejstříku (Baldwin & Bottoms, 1976; Gabor & Gottheil, 1984). Celkově je také známo, že pachatelé majetkové trestné činnosti cestují dále než pachatelé násilné trestné činnosti (Morselli & Royer, 2008; Capone & Nichols, 1976).

Skoro všechny studie zabývající se cestováním pachatelů za trestnou činností tvrdí, že průměrná vzdálenost pachatelů od objektu je 2 km (Potchak et al, 2002; Kocsis et al., 2002), anebo o něco více, např. 3.8 km (Laukkanen et al., 2008). Výzkum týkající se větších vzdáleností je málokdy publikován. Morselli a Royer (2008) ve svém výzkumu tvrdí, že okruh trestné činnosti může být velký až 52 km. Zajímavé je, že Laukkanen a kol. (2008) ve svém výzkumu týkajícím se sériových pachatelů vloupání odstranili z daného vzorku 15 případů, kdy vzdálenost byla větší než 50 km. S použitím kvalitativních rozhovorů s pachateli Polišenská (2008) zjistila, že určitý druh pachatelů vloupání cestuje za svými cíli i poměrně velké vzdálenosti (až 150 km).

Chování v prostoru pachatelů vloupání

Většina nynějšího výzkumu, který se věnuje teritorialitě, se zaměřuje na malé oblasti poblíž domácí adresy pachatelů a blízkého okolí (Brown & Altman, 1981; Taylor, 1988; Ham-Rowbottom, et al. 1999), či na úroveň městských částí (Coleman, 1985).

Dříve zmiňované aspekty trestné činnosti, jako je příprava, preference domácí oblasti, vyhledávání bohatých čtvrtí a nehlídané cíle, tvoří určitý vzorec chování pachatelů. Například Rengert a Wasilchick (1985) zjistili, že většina pachatelů vloupání tráví hodiny ježděním po různých oblastech během dne a vybírají si vhodné cíle i vhodnou dobu na vloupání. Dolní (1972) zjistil, že zejména mladiství pachatelé páchají trestnou činnost bez přípravy, nepromyšleně a příležitostně.

Následně můžeme rozlišit dva různé procesy týkající se cesty za trestnou činností, které záleží na úsilí dosáhnout daného cíle či příležitosti. V prvním procesu *je cesta výsledkem rozhodnutí spáchat trestnou činnost*. Oproti tomu v druhém procesu *je cesta uskutečněna za jiným účelem a během ní se naskytne příležitost spáchat trestný čin*. Na základě těchto procesů Elffers (2004) rozdělil pachatele vloupání na:

- Plánující – ti, kteří předem přemýšlí o spáchání trestné činnosti;
- Vandrující – ti, kteří se potloukají určitou oblastí dokud nenajdou vhodný cíl;
- Náhodní – ti, kteří opustí domov za jinou aktivitou, během níž se naskytne vhodná příležitost pro vloupání a té využijí.

Oproti tomu Rengert a Wasilchick (1985) na základě rozhovorů s 31 pachateli vloupání našli silnou spojitost mezi cestou a trestným činem v tom, že pachatel během cesty za jinými aktivitami si vybírá i cíle k trestné činnosti. Na základě těchto rozhovorů navrhuje 4 modely prostorových vzorců vloupání:

- Uniformní – pachatel nepreferuje žádný směr či vzdálenost.
- Zaměření se na vzdálenost – aby se pachatel mohl věnovat trestné činnosti dále od domova musí mít čas, auto, informace atd. Pachatelé, kteří tyto zdroje nemají se věnují trestné činnosti v blízkosti svého domova.
- Bimodální – vzorec pohybu pachatele obsahuje prostorové odchylky; například nikdy nekradou poblíž domova, či upřednostňují cíle podél známé cesty.
- Směřující určitým směrem – pachatel se vyjíždí za trestnou činností určitým směrem (do centra města, po hlavní silnici a pod), avšak čím dále jede, tím méně trestné činnosti vykonává.

Profilování

Nejnovější výzkum se také věnuje zjišťování, zda byly jednotlivé trestné činy spáchány stejným pachatelem/pachateli. Bennell a Jones (2005) se zaměřili na zjištění, zda určité statistické analýzy lze použít pro identifikaci jednotlivých vloupání na základě

charakteristik chování pachatelů na místě činu. Jejich výzkum naznačil, že některé charakteristiky jsou vhodnější než jiné. Např. vzdálenost mezi jednotlivými trestnými činy (inter-crime distance) se ukázala jako vhodný předpoklad, zatímco tradiční charakteristiky jako způsob vstupu do objektu či seznam ukradených věcí nejsou tak stabilní, aby dokázaly vhodně spojit jednotlivá vloupání.

Blízkou vzdálenost mezi jednotlivými cíli a vloupání do jednotlivých objektů v brzké době po sobě jakožto faktory, které napomáhají identifikovat jednotlivá vloupání a jednotlivé pachatele, zjistil ve svém výzkumu i Bernasco (2008). Bernasco se hlavně zaměřil na to, jaká je pravděpodobnost, že stejný pachatel vykrade cíl, který buď již jednou vykradl, anebo vykrade jiný cíl, ale v blízkosti předešlého cíle.

Literatura

BALDWIN, J. & BOTTOMS, A. E.: The Urban Criminal: A Study in Sheffield. London: Tavistock Publications, 1976.

BARKER, M.: The Criminal Range of House Burglars. In D.V. Canter & L.J. Alison (Eds.). Offender Profiling Series: Volume Two, Profiling in Policy and Practice. Aldershot: Ashgate, 1999.

BECKER, G.: Crime and punishment: An economic approach. Journal of Political Economy, 7, 1968, 169-217.

BENNEL, C. & JONES, N.J.: Between a ROC and a Hard Place: A Method for Linking Serial Burglaries by Modus Operandi. Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling, 2, 2005, 23-41.

Bennett, T. - Wright, R.: Burglars on Burglary: Prevention and the Offender. Aldershot: Gower, 1984.

BERNASCO, W.: Them Again? Same-Offender Involvement in Repeat or Near Repeat Burglaries. European Journal of Criminology, 5(4), 2008, 411-431.

BERNASCO, W.: Burglary. In M. Tonry (Eds.) The Oxford Handbook on Crime and Public Policy. Oxford University Press, 2009.

BERNASCO, W. & LUYKX, F.: Effects of Attractiveness, Opportunity and Accessibility to Burglars on Residential Burglary Rates of Urban Neighborhoods. Criminology, 41, 3, 2009, 981 – 1002.

BERNASCO, W. & NIEUWBEERTA, P.: How Do Residential Burglars Select Target Areas? A New Approach to the Analysis of Criminal Location Choice. British Journal of Criminology, 45, 3, 2005, 296-315.

- BEAVON, D. J. K. - BRANTINGHAM, P. L. - BRANTINGHAM, P. J.: The Influence of Street Networks on the Patterning of Property Offenses. In R. V. Clarke (Eds.). Crime Prevention Studies, vol. 2. Monsey, NY: Criminal Justice Press, 1994.
- BRANTINGHAM, P. & BRANTINGHAM, P. Residential Burglary and Urban Form. Urban Studies, 12, 1975, 273-284.
- BRANTINGHAM, P. - BRANTINGHAM, P.: A Theoretical Model of Crime Site Selection. In M. D. Krohn & R. L. Akers (Eds.). Crime, Law and Sanctions: Theoretical Perspectives. Beverly Hills: Sage. 1978.
- BRANTINGHAM, P.J. & BRANTINGHAM, P.L.: Nodes, Paths and Edges: Considerations on the Complexity of Crime and the Physical Environment. Journal of Environmental Psychology, 13, 1993, 3-28.
- BROWN, B. B. & ALTMAN, I.: Territoriality and Residential Crime: A Conceptual Framework. In P. J. Brantingham & P. L. Brantingham (Eds.). Urban Crime and Environmental Criminology. Beverly Hills, CA: Sage, 1981.
- BROWN, B. B. & BENTLEY, D. L.: Residential Burglars Judge Risk: the Role of Territoriality. Journal of Environmental Psychology, 13, 1993, 51-61.
- BUDD, T. Burglary of Domestic Dwellings: Findings from the British Crime Survey. Criminal Justice Unit, Home Office, 1999.
- CANTER, D. & GREGORY, A. Identifying the Residential Location of Rapists, Journal for Investigative Psychology, 3, 1993. 169 – 175.
- CAPONE, D., & NICHOLS, W.: Urban structure and criminal mobility. American Behavioral Scientist, 20(2), 199-213.
- Coleman, A.: Utopia on Trial: Vision and Reality in Planned Housing. First Edition, London: Hilary Shipman, 1985.
- CORNISH, D. B. - CLARKE, R. V.: Modelling Offenders' Decisions: A Framework for Research and Policy. Crime and Justice, 1985, 147 – 185.
- DUNN, C. S.: Crime Area Research. In D. E. Georges-Abeyie & K. D. Harries (Ed.). Crime: A Spatial Perspective. New York: Columbia University Press, 1980.
- DOLNÍ, S. : Existují rozdíly ve způsobech páčání a utajování krádeží vloupáním pachatelů mladší a starší věkové kategorie? Československá kriminalistika, 5, 2, 1985, 104-116.
- DOLNÍ, S.: Hodnocení některých znaků způsobu spáchání krádeží vloupáním. Československá kriminalistika, 7, 2, 1974, 101-119.

- ELFFERS, H.: Decision Models Underlying Journey to Crime. In G. Bruinsma, H. Elffers & J. de Kaiser. Punishment, Places and Perpetrators: Developments in Criminology and Criminal Justice Research. Willan Publishing, 2004.
- HAKIM, S. - RENGERT, G. - SHACHMUROVE, Y.: Target search of burglars: A revised economic model. Papers in Regional Science, 80, 2001, 121-137.
- GABOR, T. & GOTTHEIL, E.: Offender Characteristics and Spatial Mobility: An Empirical Study and Some Policy Implications. Canadian Journal of Criminology, 26, 1984, 267-281.
- GOLLEDGE, R. G. & STIMSON, R. J.: Spatial Behavior: A Geographic Perspective. London: The Guildford Press, 1997.
- HAM-ROWBOTTOM, K. A. - Gifford, R. & Shaw, K. T.: Defensible Space Theory and the Police: Assessing the Vulnerability of Residences to Burglary. Environmental Psychology, 19, 1999, 117-129.
- KOCSIS, R. - COOKSEY, R. - IRWIN, H. - Allen, G.: A Further Assessment of "Circle Theory" for Geographic Psychological Profiling. The Australian and New Zealand Journal of Criminology, 35, 2002, 43 – 62.
- KONRÁD, Z.: Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů. Policejní Akademie České republiky: Praha, 1996.
- LANIR, Z.: The 'Principles of War' and Military Thinking. The Journal of Strategic Studies, vol. 16 (1), 1 – 17. London: Frank Cass, 1993.
- LAUKKANEN, M. - SANTTILA, P. - JERN, P. - SANDNABBA, K.: Predicting offender home location in urban burglary series. Forensic Science International, 176, 2008, 224-235.
- MAGUIRE, M. & BENNET, T. H.: Burglary in a Dwelling. London: Heinemann, 1982.
- MAWBY, R.I: Burglary. Willan Publishing, 2001.
- MORSELLI, C. & ROYER, M.: Criminal mobility and Criminal Achievement. Journal of Research in Crime and Delinquency, 2008, 45, 4 – 21.
- MUSIL, J.: Způsob páchaní krádeží vloupáním. Československá kriminalistika, 1980, 13, 2, 121-128.
- MUSIL, J.: Způsob páchaní trestné činnosti a jeho kriminalistický význam. Praha: Univerzita Karlova, 1982.
- MUSIL, J.: Závislost způsobu páchaní krádeží vloupáním na předchozí kriminální zkušenosti pachatele. Československá kriminalistika, 1983, 16, 2, 97-105.
- MUSIL, J. - KONRÁD, Z. - SUCHÁNEK, J.: Kriminalistika. C.H.Beck, 2004.
- NEE, C. & TAYLOR, M.: Residential Burglary in the Republic of Ireland: A Situational Perspective. The Howard Journal, 2, 1988, 105 – 115.

NEWMAN, O.: *Defensible Space: Crime Prevention through Environmental Design*. New York, NY: Macmillan, 1972.

NICHOLS, W. W. Jr.: *Mental Maps, Social Characteristics and Crime Mobility*. In D. E. GEORGES-ABEYIE & K. D. HARRIES (Eds.). *Crime: A Spatial Perspective*. New York: Columbia University Press, 1980.

POLIŠENSKÁ, V. A.: *Burglars: Territory and Strategy*. In: Czerederecka, A. et al. (Eds.). *Forensic Psychology and Law: Facing the Challenges of a Changing World*, Krakow, 2004, 66-74.

POLIŠENSKÁ, V.A. (2007). Vliv rodinného zázemí a vazby na místo na výběr cíle pachatelů vloupání. Společenské podmínky vzniku sociálních deviací, Sborník příspěvků ze semináře sekce sociální patologie MČSS. Kašperské Hory 18.–20. dubna 2007, 208 – 213.

POLIŠENSKÁ, A. V.: A qualitative approach to the criminal mobility of burglars: questioning the 'near home' hypothesis. *Crime Patterns and Analysis*, 1(1), (2008). 47-60.

POTCHAK, M., MCGLOIN, J., ZGOBA, K.: *A Spatial Analysis of Criminal Effort: Auto Theft in Newark, New Jersey*. *Criminal Justice Policy Review*, 13, 2002, 257 – 285.

RATCLIFFE, J. H.: *Residential Burglars and Urban Barriers: A Quantitative Spatial Study of the Impact of Canberra's Unique Geography on Residential Burglary Offenders*. Canberra: Criminology Research Council, 2001.

RATCLIFFE, J. H.: *Suburb Boundaries and Residential Burglars*. *Trends and Issues in Crime and Criminal Justice*, 246. Canberra: Australian Institute of Criminology, 2003.

RENGERT, G. & WASILCHICK, J.: *Suburban Burglary: A Time and Place for Everything*. Springfield, IL: Charles C. Thomas, 1985.

REPETTO, T.: *Residential Crime*. Cambridge, MA: Ballinger, 1974.

SHOVER, N.: *Burglary*. In M. Tonry (Eds.) *Crime and Justice: A Review of Research*. Chicago: University of Chicago Press, 1991.

SNOOK, B.: Individual Differences in Distance Travelled by Serial Burglars. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 1, 2004, 53-66.

SOMEDA, K.: An international comparative overview on the rehabilitation of offenders and effective measures for the prevention of recidivism. *Legal Medicine*, 2009, in print.

STRAUSS, J. - CHMELÍK, J. - KONRÁD, Z.: *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008.

TAYLOR, R. B.: Human Territorial Functioning. New York: Cambridge University Press, 1988.

Taylor, M. & Nee, C.: The Role of Cues in Simulated Residential Burglary. British Journal of Criminology, 3, 1988, 396 – 401.

TSELONI, A.- TAYLOR, M. - NEE, C. - TSELONI, A. - OSBORN, D. - TRICKETT, A. - PEAS, K.: Modelling property crime using the British Crime Survey. British Journal of Criminology, 42, 2002, 109-128.

Van Koppen, P.J. & Jansen, R.: The Road to Robbery: Travel Patterns in Commercial Robberies. British Journal of Criminology, 38, 1998, 230 – 247.

WILES, P. & COSTELLO, A.: The Road to Nowhere: The Evidence for Travelling Criminals. London: Home Office (Home Office Research Study No. 207), 2000.

Závěr

v oblasti forenzní psychologie a kriminologie předpokládá, že pachatelovo rozhodování následně ovlivňuje jeho trestnou činnost (Beavon et al., 1994; Brantingham, Brantingham 1978; Cornish, Clarke 1985). Přestože si pachatel vloupání vybírá své cíle a plánuje trestný čin, je zároveň limitován svými zdroji (jako jsou informace, čas, a mobilita) (Bernasco, Luykx 2003).

Teoretické studie trestného činu krádeže vloupáním se nejprve zaměřovaly na popis daného cíle (Dunn, 1980), využití zdrojů, anebo znalostí dané oblasti (Canter, Gregory, 1993). Pozdější studie se věnovaly vlastnostem pachatele, jako je například persistence v trestné činnosti (Bennet, Wright 1984; Barker 1999), či příprava a plánování trestného činu (Elffers, 2004; Polišenská, 2004, Polišenská, 2007).

Polišenská, V. A.

Trestný čin krádeže vloupáním: teorie a výzkum v zahraničí

SOUHRN

Tento článek se zaměřil na výzkum trestného činu krádeže vloupáním. Přestože v zahraničí je vloupání široce zkoumaným tématem, v České republice tomu tak není. Cílem tohoto článku bylo shrnout dosavadní zahraniční výzkum. Výzkum vloupání se většinou soustřeďuje na charakteristiky trestného činu, chování pachatelů a vytváření různých modelů a typologií, které nám napomáhají tomuto trestnému činu porozumět.

Polišenská, V. A.

The criminal act of theft by means of burglary: Tudory and research abroad

SUMMARY

The article concentrates upon the research of burglary. Although, this type of crime is widely studied in foreign literature, in Czech language such research is missing. The goal of this article is to summarize the current state of research and introduce the field to the Czech researchers. The research of burglary usually concentrates upon the characteristics of the crime, the behaviour of offenders and the creation of different models and typologie, which help us to understand this type of crime.

Polišenská, V. A.

Die Straftat des Einbruchdiebstahls: Die Theorie und die Forschung im Ausland

ZUSAMMENFASSUNG

Der Artikel ist der Forschung der Straftat des Einbruchdiebstahls gewidmet. Obwohl im Ausland der Einbruchdiebstahl ein breit untersuchtes Thema ist, ist das in der Tschechischen Republik nicht der Fall. Der Artikel hat zum Ziel die bisherige ausländische Forschung zusammenzufassen. Die Erforschung des Einbruchdiebstahls konzentriert sich meistens auf die Charakteristik der Straftat, das Verhalten der Täter und die Bildung von verschiedenen Modellen und Typologien, die uns helfen die Straftat zu verstehen.